

Gemeentelijke Basisschool Rumst

Doelhaagstraat 4
2840 RUMST
03 888 14 67
directie@gbsterdoelhagen.be

Europalaan 1
2840 TERHAGEN
03 888 00 62
www.gbsterdoelhagen.be

Belonen en straffen in GBS Ter Doelhagen

Groen: bravobon 'Zo gaat het goed!'

Dit zou eigenlijk de belangrijkste kaart moeten zijn. Door deze te geven, werk je mee aan het herstelgedrag van leerlingen die ook al eens andere kaarten kregen en bouw je een goede relatie op met alle leerlingen.

Leerlingen worden gestimuleerd om zich te houden aan de afspraken, want ze worden ervoor beloond.

Er kan ook perfect een bon gegeven worden aan een ganse groep, omdat ze super flink samen spelen of zo. Let ervoor op dat het niet altijd dezelfde zijn.

Geef zeker ook een bravo-bon aan een leerling die zich vaak slecht gedraagt, maar nu eens extra flink is. Helpt om de voorbije zaken en de relatie te herstellen.

Idee:

- de lln hangen hun verkregen bravo-bonnen ergens in de klas op een prikbord en bij en vol bord (of deel ervan), doen jullie iets leuk.
- je geeft bijvoorbeeld een feestje na x aantal bravo-bonnen

Voorbeelden gewenst gedrag:

- andere(n) mee laten spelen
- bal terug ingooien (regel correct toepassen dus)
- iemand helpen
- fijn een babbeltje doen
- rustig zijn in de leeshoek
- beleefd een vraag stellen
- na een opmerking flink terug spelen
- als een leerling komt wanneer je dat als leerkracht of middagjuf vraagt

Geel (verwittiging)

Bij zaken als deze volstaat een korte opmerking, indien zij niet frequent voorkomen. We gaan hier de leerling rustig en kordaat wijzen op het niet naleven van bepaalde afspraken.

We laten hen voelen dat we ze zien.

Voorbeelden van het ongewenst gedrag:

- kauwgom
- eten in de gang
- te laat komen in rij/klas
- plagerijen/speels gedrag
- rondlopen zonder toestemming in de klas
- ronddwalen in gangen tijdens pauzes/les
- afval laten slingeren

- iets doen bij iemand die dat niet zo leuk vindt: blijven aantikken, erachter blijven lopen

Sanctie:

- opmerking
- kort wijzen op ongewenst gedrag en juist gedrag benoemen

Oranje: kaart

Dit is als we merken dat de overtreder vaak dezelfde lichte/minder zware overtreding maakt. Het wordt een slechte gewoonte. Hier blijkt waarschuwen niet meer voldoende. En dit geldt ook als het foute gedrag toch wat ernstiger moet worden genomen.

Het vraagt hier meer om een aanpak op maat van de leerling. Dit vraagt dus een grotere investering van de toezichter, maar het loont wel.

Het ongewenst gedrag:

- als de lichte overtredingen te vaak opnieuw voorkomen bij één bepaalde leerling
- herhaaldelijk onbeleefd reageren op een leerkracht, middagjuf, poetsvrouw, ... (voor kinderen van 1, 2, 3 en 4)
- niet luisteren als een leerkracht, middagjuf, poetsvrouw, ... hen iets zegt te doen: naar haar/hem komen, stoppen met fout gedrag, een opdracht weigeren uit te voeren. Doet hij/zij dit na één waarschuwing wel, dan is het oranje. Weigert hij/zij volledig, dan hoort dit bij rood. (voor kinderen van 1, 2, 3 en 4).
- de strafplaats zonder toestemming verlaten
- een kind pijn doen (kleine incidentjes, dus geen grootste gevechten of agressie)
- een kind blijven plagen, ook al heeft die al meerdere keren aangegeven (handje) dat die wil dat hij/zij ermee stopt
- opzettelijk pijn doen
- spuwen op iemand (voor IIn van 1 en 2)
- schelden: hier kunnen we nog wel een onderscheid maken tussen opzettelijk kwetsende woordengebruiken (rode kaart= psychisch kwetsen) en de scheldwoorden die er komen omdat men impulsief is, omdat men erg boos is enz. ...
- pesten (niet bij kleine plagerijen) (dat zich manifesteert in trekken, duwen, hard roepen in iemands oor .....
- na verlaten van afkoelplaats of strafplaats en terug dezelfde overtreding

De sanctie:

- oranje kaart met een duidelijke beschrijving van het ongewenste gedrag, deze kaart wordt gegeven aan de klasleerkracht: deze bewaart die en noteert dit in questi en kan, indien nodig, bij vele oranje kaarten eens gesprek doen met kind of eens melden op OC
- de leerling kan ook aan de kant gezet worden (max 5 minuten) om af te koelen voor het gesprek plaatsvindt (is ook soms goed voor de leerkracht of middagjuf om eerst te kunnen afkoelen)

Het herstellen van dit gedrag:

- een gesprek tussen leerkracht of middagjuf: het ongewenste gedrag wordt benoemd, het juiste gedrag wordt verwoord (liefst door de leerling zelf): een handige vragenlijst wordt op verschillende plaatsen gelegd en kan dienen als leidraad om dit gesprek te voeren

- zich excuseren bij de leerkracht, middagjuf, poetsvrouw, ...
- samen iets leuk doen met het slachtoffer

Afkoelen: afkoelplaats

Idee van locatie: tunnel aan witte poort kleuters

Niet bedoeld voor IIn die even rustig willen spelen, zitten, praten. Daar hebben we het leeshuisje voor. En door goede afspraken rond het gebruik van ballen (op afgesproken plaatsen op de speelplaats), hebben kinderen ook vele mogelijkheden waar het wat rustiger is op vlak van sport en spel.

Nooit langer dan 5 minuten alleen laten.

Deze zone is echt gecreëerd om kinderen tot rust te laten komen na een incident en daar na te denken over hun gedrag.

Wat doen in afkoelplaats?

- De toezichter formuleert duidelijk waar het kind moet zijn. Er worden geen discussies gevoerd, die hebben geen zin.
- De leerling krijgt eventueel een denk-, kijk- of doe-opdracht i.v.m. de overtreding (vb: bedenk een spel dat je met 4 kan spelen).
- De toezichter haalt het kind er zelf weer uit en bespreekt kort de gegeven opdracht.
- Het kind moet een deftig antwoord geven. Geen antwoord, een fout antwoord, een onbeleefde reactie: terug in afkoelplaats
- Een kind dat hierin terecht kwam, krijgt sowieso een oranje kaart!
- Maar niet bij elke oranje kaart, is deze afkoelplaats nodig.

Rood: kaart met herstelgesprek: ook naar directeur na alle stapjes (strafbank)

Directeur gaat mee in dit verhaal.

Deze wordt pas gegeven bij ernstige overtredingen.

De dader moet aanvoelen dat zijn/haar gedrag echt niet kan. Het straffen is hier niet de essentie, wel het herstellen van dit gedrag en het nadenken daarover.

Een leerling die deze kaart al wel eens ontvangt, moet verder (vooral door de klasleerkracht) opgevolgd worden. Wat is de reden van dit gedrag? Hoe kunnen we hem/haar hierbij helpen?

Met alleen maar een kort gesprek lossen we dit probleem niet op. Met zelf roepen al helemaal niet.

Het ongewenst gedrag:

- vandalisme
- opzettelijk fysiek kwetsen
- opzettelijk psychisch kwetsen
- anderen bedreigen
- stelen
- schelden om iemand psychisch te kwetsen (uw moeder is een hier, ...)
- weigeren een opdracht uit te voeren na één waarschuwing
- onbeleefd reageren tegen volwassenen
- herhaaldelijk onbeleefd reageren op een leerkracht, middagjuf, poetsvrouw, ... (voor kinderen van 5 en 6)
- niet luisteren als een leerkracht, middagjuf, poetsvrouw, ... hen iets zegt te doen: naar haar/hem komen, stoppen met fout gedrag, een opdracht weigeren uit te voeren. Doet hij/zij dit na één waarschuwing wel, dan is het oranje. Weigert hij/zij volledig, dan hoort dit bij rood. (voor kinderen van 5 en 6).
- spuwen op iemand (voor Iln van 3, 4, 5 en 6 moet hier een rode kaart gegeven worden: zij doen dit onmiskenbaar met opzet en dat is psychisch kwetsen)

Sanctie:

- rode kaart (deze gaat ook mee naar huis om door te ouders te laten ondertekenen, er gaat ook een nota in de agenda waarin we de ouders op de hoogte brengen van de rode kaart die meegaat om 'kwijtraken' te vermijden)
- de rode kaart wordt ook vermeld in questi
- deze nota wordt door de directeur in het agenda geschreven
- het opvolgen dat deze getekend is, wordt opgevolgd door de klasleerkracht
- zie ook hieronder voor vervolg sanctie

Herstel/reflectie:

- herstelgesprek met het slachtoffer
- anti-pestprocedure (alleen bij veelvoudige problemen, altijd hetzelfde slachtoffer en dezelfde dader, ... zie definitie pesten: no-blame aanpak → gaat dan door naar ZOCO)
- materiële schade herstellen (de directeur neemt hiervoor contact op met de ouders, ingeval er een financieel plaatje aan vasthangt)
- iets maken voor het slachtoffer
- uitsluiting of schorsing (in extreme situaties, dus zelden tot nooit)

De opvolging van de rode kaarten moet gebeuren door één persoon. Teveel rode kaarten, zou in extreme , gevallen kunnen leiden tot wegzending , opmaken van een tuchtdossier. De leerling met een rode kaart brengt sowieso een bezoek aan de directeur, ongeacht eventuele verzachtende omstandigheden voor het gedrag (thuissituatie, extra zorgnood, ...)

Dit is dan de taak van ZOCO, die ook de achtergrond en eventuele onderlinge problemen kent van alle leerlingen. Zij kan ook goed in questi volgen welke kaarten de kinderen krijgen.

Voor geen enkel kind is dit bovengenoemd gedrag (rode kaart) te tolereren, maar bij sommige kinderen is de aanpak achteraf verschillend, afhankelijk van hun problematiek (bv: bij leerling met ADHD en autisme wel rode kaart geven, gesprekken rond gedrag zelfs nog iets duidelijker en ouders bellen om te schetsen dat ze rode kaart hebben, maar dat we dit wel plaatsen binnen zijn problematiek)

Tips om je straf/bemerking/aanspreking te overdenken (voor geel, oranje en rood)

- Ik probeer **positief** te blijven, ik blijf zelf rustig en roep niet
  - De straf moet een **betekenis** hebben: Il moet weten wat er van hem/haar verwacht wordt en werd, hoe die het volgende beter doet. Niet straffen om te straffen
  - De straf moet **uitvoerbaar** zijn: geen onhaalbare zaken bepalen
  - De straf volgt **snel** na het foute gedrag: het heeft geen zin een straf te geven dagen of uren na de feiten
  - De straf heeft **een einde**: zand erover. Nieuwe kansen, elke keer opnieuw
  - De straf is **consequent**: niet dan wel en dan niet (bij elke overtreding van een afspraak dient hieraan iets gedaan te worden: let wel! een straf kan ook gewoon een aanspreking zijn)
- Elke dag nieuwe kansen voor iedereen! Een nieuwe dag, een nieuwe start! We hebben het niet meer over voorbijgebeurtenissen. Is echt een belangrijk gegeven, zowel voor jezelf als voor het kind.
- Nieuwe leerkrachten en/of middagjuffen even laten kennismaken met middagjuffen en/of team.
  - Een goede communicatie met iedereen die in contact komt met de leerlingen (ook middagjuffen): wie mag er wel eens naar time out, wie mag er niet bij iemand in de buurt komen, ...

3 zones op school

Afkoelplaats

- tunnel aan groep 1: is voor leerlingen die iets fout deden die eerst even moeten afkoelen voor er een gesprek mee wordt gevoerd. Kan ook als toezichter voelt dat hij/zij even moet kalmeren.

Time out zone

- ruimte tussen leeshuis en muur
- enkel voor leerlingen waar dit mee besproken is
- zij mogen daar naartoe als ze voelen dat ze even de rust nodig hebben
- idee: een tuinstoel of zitzak plaatsen
- krijtbord aan muur om even te tekenen

Strafmuur

- leerlingen die gestraft worden en 5 minuten tegen de muur moeten staan om hierover na te denken
- dit is de muur aan de gang van groep 3 en 4

Afspraken speelplaats nog eens herhalen

1. taakverdeling bewakers

- houd je aan je eigen taak
- beurtrol: in het oog houden dat alle leerlingen zich houden aan de beurtrollen van het voetbalveld en de speelkast. Kinderen mogen enkel in de leeshoek als ze daarvoor een bril hebben genomen.
- toiletten: geregeld in de toiletten gaan kijken om te zien of ze niks doen wat niet mag
- allerlei: rondwandelen en gedrag observeren (3 bravobonnen per keer uitdelen)
- 'opmerkelijke' kinderen extra in het oog houden (vraag collega's wie dit eventueel zijn)
- wees altijd op tijd op de speelplaats
- ga als toezichter op de 2de bel bij de rijen staan
- wandel veel rond: zo weten kinderen dat je er voor hen bent en evengoed dat je hen in het oog houdt.

2. regels voetbalveld

- enkel als het hun beurt is (geen uitzonderingen)
- bal buiten = terug ingooien / niet naast veld verder spelen (wees hier streng op)

3. regels speelkast

- enkel als het hun beurt is
- juist opruimen

4. regels leeshoek (nvt door corona)

- enkel binnen met bril (die ze hebben genomen bij een juf/meester uit de zak)
- niet eten en drinken in leeshoek
- lezen of rustig zijn

5. regels ballen

- enkel op de velden die daarvoor zijn voorzien, aan de muur met bollen en aan de ballenvanger
- ballen stilhouden in de rij
- bespreken met de klas zelf (die al eens in fout gaat) dat voetballen enkel op het voetbalveld mag
- nadruk leggen op opletten met basketballen: vliegen soms zelfs tot in de fietsenstalling en kan schade veroorzaken

6. op dinsdag wielrijesdag

- ze mogen met step, skateboard, waveboard of skates op deel van speelplaats (van gang 3 en 4 tot aan podium)
- ze mogen enkel met hun eigen gerief en of met dat van hun klas

7. regels toiletten

- enkel voor wc-bezoek (alles proper achterlaten)
- voor handen wassen na toiletbezoek of voor etenstijd

8. regels goed/fout gedrag

- zie uitgebreide uitleg verder

9. afspraken einde speeltijd

- na eerste bel: onmiddellijk naar rij (niet nog naar toilet)
- na tweede bel: volledige stilte (die moet bewaard worden tot in de klas, dus ook in de gang)
- leerkrachten zorgen ervoor dat ze zelf zo snel mogelijk na bij de eerste bel aan de rij staan
- leerkrachten zijn zelf onderling ook stil
- het goede voorbeeld geven doet echt veel)
- toezichters staan zeker bij de 2bel aan de rijen

10. afspraken gang

- altijd stilte eisen (zelf ook stil zijn)
- kinderen mogen tijdens de pauzes nooit zonder begeleiding door de gangen gaan
- kinderen die hun eten in de klas vergeten zijn, moeten tot 13 uur wachten en mogen dan enkel met begeleiding hun lunch gaan halen (nvt door corona)

11. Verboden zaken

- niet op banken staan en/of lopen
- niet voorbij groene lijn naar fietsenstalling gaan

Handje nog even herhalen

Het blijft super belangrijk dat kinderen (slachtoffers) die iets komen melden, leren omgaan met ongewenst gedrag. En dat ze dus eerst proberen om hier zelf iets aan te doen, om het zelf op te lossen.

Dit doen wij al jaren d.m.v. het handje.

Hierbij leren ze ook inschatten wat echt ongewenst gedrag is, wat beetje plagen is, wat voor te lachen bedoeld was, wat ze zelf hebben kunnen stoppen, ...

Dus: als ze komen melden dat iemand iets doet wat ze niet leuk vinden, moeten wij er aan denken om hen in eerste instantie te vragen of ze de vingers van het handje zelf hebben geprobeerd en tot bij de pink zijn gekomen.

Eventueel herhaal je elk stapje nog eens samen met hen. Door hen dit elke keer te vragen, zullen ze minder snel voor kleine zaken tot bij ons komen, omdat ze het zelf hebben kunnen oplossen.

Komen ze aan de pink en dus toch bij ons, spreek dan de dader sowieso aan, ook al gaat het hier maar om iets kleins. Het slachtoffer heeft het er duidelijk moeilijk mee. Maak de dader duidelijk dat, als iemand aangeeft dat die het niet leuk vindt, hij/zij er ook mee moet stoppen.

Hier nog eens de verschillende stapjes:

1. Er eens mee lachen: kan als grap bedoeld zijn.
2. Negeren: als je er geen aandacht aan geeft, stopt het soms vanzelf.
3. Stop zeggen: je kan er ook bij zeggen dat jij dat niet leuk vindt.
4. Luidertop zeggen of anderen vragen je erbij te helpen.
5. Nog niet opgelost? Naar juf of meester gaan.

Handige tips voor bewaking

- **Kennis** is essentieel: weet wat mag/niet mag, weet wat de gevolgen moeten zijn als iets gebeurt wat niet mag, weet wat je doet om goed gedrag te stimuleren, ...
- Stel je **strategisch** op: zet je zo dat je een goed overzicht hebt, laat de IIn ook merken dat je ze ziet (kan zelfs door hen een groene kaart te geven), verplaats je geregeld
- Wees **zichtbaar**: het is goed voor kinderen dat ze je snel kunnen vinden (fluo-hesje dragen)
- Wees **bereikbaar**: laat hen voelen dat je er bent voor hen, straal rust uit, durf wel kordaat een opmerking geven (maar weet dat een positieve bekrachtiging beter werkt)
- **Observeer**: bekijk wat IIn doen, hoe ze onderling samenspelen, waar het soms misloopt, ... Vaak ben je dan problemen voor.
- **Speel in op het spel**: wil niet zeggen dat je mee moet spelen, maar geef suggesties, vraag hen wat ze doen, toon interesse, ...
- **Coach**: laat IIn zelf hun problemen oplossen door hen hierin te begeleiden, doe hen aan het handje denken
- Geef **time-out**: niet zomaar naar een strafplaats sturen, maar hen duidelijk maken dat je wil dat ze even nadenken over het gebeurde om er achteraf samen over te spreken (dus niet zonder gesprek terug uit straf laten gaan)
- Blijf zelf ten allen tijde **rustig**